

черты государственно-частного партнерства, отделяющие его от других форм отношений государства и частного бизнеса. Представлены два предельных подхода к пониманию государственно-частного партнерства. Проанализировано распределение правомочий между государственным и частным секторами экономики в рамках государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, общественные блага, модели и формы государственно-частного партнерства.

Abstract.

Artomova T.I. Institute of Public-Private Partnership as a form of effective provision of public goods.

The article clarifies the issue of the primary equality of the state and private partners in the agreements on public-private partnership. Investigated public-private partnership as an independent specific phenomenon. Considered the main models and forms of public-private partnership. Selected features of public-private partnership that separate it from other forms of relations between the state and private business. Two limiting approaches to understanding public-private partnerships are presented. Analyzed the distribution of authorities between the public and private sectors of the economy within the framework of public-private partnership.

Keywords: public-private partnership, public goods, models and forms of public-private partnership.

УДК 364.048

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

**ГОНТА О.І., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР, МЕЛЬНИК О.Г., ЗДОБУВАЧ,
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах докорінної трансформації суспільно-економічної системи України особлива увага має приділятися збереженню і розвитку трудового потенціалу нації на також цілеспрямованих дій щодо підвищення його якості. На жаль, протягом останніх двох десятиріч Україна стрімко втрачає частину такого потенціалу, що пов'язано з природними наслідками ускладнення демографічної ситуації і старінням населення, масовою міграцією (частіше – латентною у формі «заробітчанства») працівників різної кваліфікації – від робітників до висококваліфікованих фахівців, в тому числі – у галузі науки і техніки.

Крім того, втрата частини трудового потенціалу пов'язана зі зростанням інвалідизації населення. На жаль, для нашої держави проблема інвалідизації економічно активного населення актуалізуються з кожним роком (особливо з урахуванням подій, пов'язаних з військовими діями в зоні АТО). Кількість інвалідів за останні 15 років збільшилась на 8,7 %. Нині 2,7 млн. чол. (або 6,1 % від загальної чисельності населення України) мають інвалідність. Для порівняння - на поч. 1990-х рр. кількість інвалідів в країні складала менше 3% населення (близько 1,5 млн. чол.). Окремої уваги потребують інваліди працездатного віку, для яких проблеми реабілітації, соціального захисту тісно пов'язані з необхідністю забезпечення їх повноцінної соціалізації. У найпоширенішому визначенні соціалізація особистості пов'язується з набутим досвідом життєдіяльності у суспільстві та корисних функцій, які вона здатна виконувати для суспільного добробуту. Проте в умовах реалій соціально-економічного становища України процес соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями уповільнений та зустрічає певні перешкоди на шляху досягнення рівня європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових підходах до забезпеченні зайнятості людей з інвалідністю спостерігається тенденція переходу від медичної моделі «реабілітації людей з інвалідністю» до моделі підготовки робочої сили, орієнтованої на системну соціалізацію таких людей, насамперед – в економічній сфері [1]. Конструктивним підходом до наукового обґрунтування дієвої соціальної політики щодо вирішення проблем людей з обмеженими фізичними можливостями та їх повноцінного залучення до суспільного життя є постановка питання про капіталізацію продуктивних здібностей такої категорії населення. Теоретичним підґрунтям такого підходу складає **теорія розвитку людського капіталу**, розроблена Г. Беккером та Т. Шульцем [2; 3], яка має численних послідовників, зокрема - і серед вітчизняних вчених в межах наукових шкіл професорів О. Грішнєвої та М. Семикіної та ін. [4; 5]. Безпосередньо організаційно-економічні проблеми підтримки людей з інвалідністю досліджуються О. Заярнюк, С. Деревянко та ін. [7; 8]. Сутність соціальних інновацій розглянута в працях А. Докторовича, Л. Бойко-Бойчук, І. Москальова, А. Семикіної, О. Набатової, Ю. Яковця, Л. Федулової та ін. науковців [6; 9-13]. Проте недостатньо повно вивчені питання щодо впровадження соціальних інновацій в сферу професійної реабілітації інвалідів.

Формулювання цілей статті. Розглянути процеси соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями на основі впровадження соціальних інновацій в систему організаційно-економічного забезпечення комплексної реабілітації інвалідів працездатного віку з урахуванням мотиваційних чинників таких змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціалізація економіки – одна з ключових складових світової економічної трансформації, в основі якої простежується інтеграція приватних і суспільних засад, які властиві сучасній цивілізації. Соціалізація економіки у сучасному розумінні неможлива без впровадження соціальних інновацій.

Зупинимось на з'ясуванні суті **соціальних інновацій**. Так, О.О. Набатова виокремлює три основні типи сучасного тлумачення цього поняття [9]:

1) як остаточного результату творчої діяльності, що отримав широке поширення і став основою для істотних соціальних змін [10, с. 243]. Зокрема, Ю. Яковець тлумачить поняття інновації як внесення у різноманітні види людської діяльності нових елементів, що підвищують результативність цієї діяльності [11]. У цьому сенсі соціальні інновації – нововведення у соціальній сфері, що сприяють вирішенню суперечностей, які виникають в умовах нестабільного суспільного розвитку, співіснування різних аксіологічних систем, посилення процесів соціальної мобільності;

2) як процес здійснення змін, переходу системи з одного стану до іншого. За процесного підходу категорія «соціальна інновація» розглядається як цілісний процес віднаходження, забезпечення підтримки і впровадження оригінальних рішень для соціальних потреб, розвиток соціальних або організаційних структур, принципів або практик [12, с. 95];

3) як процес перетворення нововведень на соціокультурні норми і зразки, що забезпечує їхню інституціоналізацію і закріплення у сфері духовної і матеріальної культури суспільства [10, с. 243]. Соціальні інновації, на погляд І. Москальова – це процеси, результатом яких є істотні і незворотні зміни у взаємодії між людьми, групами, що сприяють формуванню нових зв'язків і відносин між ними, спрямованих на задоволення нових духовних і інтелектуальних потреб, нових норм, появи організацій та зв'язків більш високого рівня [13]. В оцінці **мотивації до інноваційних змін** науковець розглядає наступні фактори, на основі яких вибудовується відповідна система показників: наявність незадоволених потреб; ступінь протестного настрою; націленість на майбутнє (система очікувань); соціальні нестійкості; дисоціації (протиріччя напруженості, конфлікту).

Отже, актуальним є існування як позитивної мотивації (прагнення до кращого, ідеалу, розвитку), так і негативної (уникнення загроз, конфліктів і протиріч). При цьому вказані мотиви можуть бути виявлені на свідомому і підсвідомому рівні [13]. Якщо розглядати ці фактори через призму сучасних потреб людей з обмеженими фізичними можливостями, то можна стверджувати, що в Україні вже сформована надпотужне мотиваційне поле до впровадження інновацій в сфері вирішення питань соціальної та професійної реабілітації інвалідів. З одного боку є позитивна мотивація, пов'язана з проголошеною гуманізацією українського суспільства та зростаючою увагою громадськості до проблем інвалідів (підсилена увага до перебудови інфраструктури місць громадського перебування та транспорту з урахуванням такої категорії населення; зобов'язання держави виконувати вимоги міжнародних документів щодо захисту прав інвалідів, насамперед відповідної Конвенції ООН 2007 р.; постійна трансляція європейського досвіду з наголосом на необхідність його поширення в Україні з огляду на активізацію інтеграційної взаємодії з країнами ЄС). З іншого боку – поглиблюється негативна мотивація: оприлюднюються протести, викликані незадоволеними потребами інвалідів, в тому числі – серед тих, хто втратив фізичне здоров'я виконуючи свій громадянській обов'язок в ході бойових дій на Сході країни, нерідко загострюються протиріччя між місцевими органами влади і громадськими організаціями, що захищають права інвалідів. Таке становище свідчить про те, що в Україні на сьогоднішній день існує гостра потреба в докорінних інноваційних змінах в системі соціального захисту людей з обмеженими фізичними можливостями.

Проте такі зміни неправомірно розглядати у відриві від інноваційної перебудови соціальної сфери в цілому. Ми повністю погоджуємось з позицією Л.І. Федулової, яка вважає, що основними напрямками інноваційної діяльності в соціальній сфері мають бути: розширення кола суб'єктів соціальної діяльності, залучення в процес вирішення соціальних проблем широких прошарків населення, що призведе до збільшення соціальної самодіяльності, а також до соціального самообслуговування населення; інформатизація соціальної сфери – соціально-економічний і науково-технологічний процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян, громадських об'єднань на основі формування і використання інформаційних ресурсів; індивідуалізація соціальних послуг, збільшення розмаїтості організаційних форм і технологій задоволення соціальних потреб [14].

Соціальні інновації в сфері задоволення потреб інвалідів з урахуванням окресленого мотиваційного поля до таких змін можуть відбуватися в найрізноманітніших формах. Проте в узагальненому вигляді можна визначити кілька найбільш дієвих напрямів таких інновацій, які мають реальні перспективи поширення, а головне – реальний практичний досвід втілення в процесі трансформації соціальної сфери України: 1) утворення державних центрів сприяння соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями; 2) формування творчих, наукових і професійних союзів інвалідів; 3) поширення міжнародного співробітництва у сфері реалізації прав інвалідів.

Стосовного першого напрямку. Нині показовим підрозділом соціального захисту інвалідів держави є Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів – (ВЦПРІ) державна установа національного значення Міністерства соціальної політики України (с. Лютіж Вишгородського району Київської області, база колишнього санаторію «Туровча лісова»). Заклад утворено в 2001 р. на підставі Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні». У ВЦПРІ мають змогу одночасно пройти медично-професійну реабілітацію 140 інвалідів (в т.ч. – інваліди війни 1-3 груп) за направленнями регіональних і місцевих органів соціального захисту населення. Мета діяльності ВЦПРІ орієнтована на соціально-трудова реабілітацію-адаптацію та надання за рахунок бюджетних коштів соціально-медичних послуг, визначених категорій інвалідів України. Послуги отримують: діти-інваліди від 16 років, інваліди з ураженням опорно-рухового апарату, нервової системи, органів слуху, зору, внутрішніх органів тощо.

За час функціонування ВЦПРІ здійснив професійно-медичну реабілітацію більше 3000 інвалідів. Коло професій (переважно – робітничих), які можна здобути у центрі та терміни їх опанування: бджоляр, фахівець з ремонту взуття, вишивальник, касир торговельного залу, манікюрник, молодша медична сестра, обліковець з реєстрації бухгалтерських даних, оператор комп'ютерного набору, оператор комп'ютерної верстки, перукар, секретар керівника, слюсар з ремонту автомобілів, соціальний робітник, черговий по поверху, швачка.

Центром проводяться заходи з психологічної, фізичної, медичної та соціальної реабілітації. При цьому **соціальна реабілітація** розглядається як комплекс державних та суспільних заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для соціальної

інтеграції інваліда в суспільство, відновлення його соціального статусу та здатності до самостійної суспільної, професійної і родинно-побутової діяльності шляхом орієнтації у соціальному середовищі, соціально-побутової адаптації, а також доступності і специфічних форм патронажу та соціального обслуговування.

Окремо необхідно акцентувати увагу на нових можливостях для професійної реабілітації інвалідів, які відкриваються у зв'язку зі становленням інформаційного суспільства. Так, найбільш поширеною формою гнучких трудових відносин за участю осіб з обмеженими можливостями, яка почала втілюватися ще в 60-х роках ХХ ст., було скорочення робочого дня або тижня працівників-інвалідів. Проте в останні десятиліття підхід до політики працевлаштування людей з обмеженими фізичними можливостями у розвинених країнах зазнає суттєвих змін. З вибуховим поширенням інформаційних технологій та розвитком науково-технологічного прогресу в системі організації праці інвалідів і трудових відносин з'явилися нові можливості. Значні організаційні зміни в формах зайнятості пов'язані з виникненням і дистанційної зайнятості (виконання роботи поза робочим місцем – вдома, в офісі чи вдома у замовника, в бібліотеці, Інтернет-клубі). Передумовою виникнення цієї форми праці став розвиток комунікаційних технологій, що дозволив здійснювати ефективну комунікацію працівника з робочим місцем (колегами, менеджерами, замовниками) на відстані (за допомогою телефону, факсу, мережі Інтернет) [7; 8].

Стосовно другого напрямку соціальних інновацій. У 2003 р. Міністерством освіти і науки та Міністерстві праці та соціальної політики України підтримано пропозицію Національної Асамблеї інвалідів України і Наукового товариства інвалідів «Інститут соціальної політики» про створення **Ради з питань освіти інвалідів**, яка має такі функції:

1) сприяння діяльності органів державної виконавчої влади, освітніх та реабілітаційних закладів, громадських організацій інвалідів у вирішенні правових, економічних, організаційних, науково-методичних питань щодо освіти й професійної реабілітації людей з інвалідністю в Україні;

2) дослідження та аналіз проблем освіти й професійної реабілітації людей з інвалідністю, моніторинг діяльності системи спеціального та інтегрованого навчання інвалідів;

3) сприяння концептуальній розробці, реалізації та моніторингу єдиної державної політики щодо проблем освіти й професійної реабілітації людей з інвалідністю в Україні;

4) проведення за дорученням міністерств аналізу дотримання органами державної виконавчої влади, освітніми та реабілітаційними закладами законодавства з питань захисту прав інвалідів щодо здобуття освіти та професійного навчання, а також у разі потреби подання міністерствам пропозицій про вдосконалення цього законодавства;

5) розробка рекомендації щодо вдосконалення механізму взаємодії та координації органів державної виконавчої влади з освітніми та реабілітаційними закладами, громадськими організаціями інвалідів у галузі забезпечення доступу людей з інвалідністю до загальної та професійної освіти;

б) вивчення досвіду зарубіжних країн у розв'язанні проблем інвалідів у галузі освіти та професійного навчання з метою його впровадження у вітчизняну практику, сприяння налагодженню співробітництва з відповідними міжнародними органами та організаціями зарубіжних країн у цій сфері.

Нині в Україні діють 15 різнопрофільних громадських організацій, що отримують фінансову підтримку з державного бюджету: «Асоціація інвалідів – спинальників України»; «Об'єднання жінок-інвалідів «ДОННА»»; «Наукове товариство інвалідів «Інститут соціальної політики»; «Інститут реабілітації та соціальних технологій»; «Спортивна Федерація Глухих України»; «Коаліція захисту прав інвалідів та осіб із інтелектуальною недостатністю»; «Конфедерація громадських організацій інвалідів України»; «Народна академія творчості інвалідів»; «Всеукраїнська профспілка працездатних інвалідів»; «Організація інвалідів «Гармонія»; «Всеукраїнська асоціація працездатних інвалідів»; «Спілка шахтарів-інвалідів, потерпілих на виробництвах та козацтва України»; «Союз організацій інвалідів України»; «Національна Асамблея інвалідів України». Проте, як бачимо з наведеного переліку, за професійними спрямуванням оформлені тільки організації шахтарів та частково науковців. Водночас, утворення таких спілок саме за ознаками специфіки діяльності дозволили б, на нашу думку, поєднувати зусилля людей з обмеженими фізичними можливостями щодо пошуку шляхів подальшого професійного розвитку у цій сфері, адаптованого до реальних можливостей інвалідів виконувати ті чи інші функції. Адже саме осередки професіоналів зацікавлені у спрямованій соціалізації визначених груп людей, чітко розуміючи, як потреби, так і перспективи докладання фахових здібностей людей з обмеженими можливостями. Хоча в цілому, відмічена значна кількість громадських організацій із захисту прав інвалідів в Україні, які користуються підтримкою держави, засвідчує позитивні зрушення на шляху до становлення громадянського суспільства.

Стосовно третього напрямку – розвитку дієвого міжнародного співробітництва у сфері захисту прав інвалідів слід відмітити наступне. Прикладом інтегруючої і генеруючої функції у встановленні такого співробітництва є діяльність Міжнародного Союзу організацій інвалідів (МСОІ), який є об'єднанням національних громадських організацій інвалідів пострадянських країн. Постійними членами МСОІ є громадські організації з України, Білорусі, Молдови, Казахстану, Узбекистану, Таджикистану, Туркменістану, Киргизії, Молдови, Грузії, Азербайджану, Вірменії. З розпадом СРСР втрачено контакти між республіканськими організаціями інвалідів. Робота з налагодження нових контактів вже на міжнародній основі активізувалася завдяки події світового масштабу - 13 січня 2006 р. Резолюцією 61/106 Генеральної Асамблеї ООН була прийнята **Конвенція про права інвалідів**, яка була відкрита для підписання для всіх держав і організацій регіональної інтеграції. В 2007 р. з ініціативи України (Одеської обласної організації інвалідів) було утворено МСОІ. Відповідно до Статуту, метою діяльності МСОІ є міжнародне співробітництво його членів та інших громадських організацій інвалідів з обміну досвідом громадської роботи, поліпшення якості життя інвалідів, їх інтеграції в сучасне суспільство, підвищення рівня співпраці з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими юридичними особами на національному та міжнародному рівнях, співпраця з міжнародними організаціями. Стало традиційним проведення щорічних Міжнародних відкритих форумів національних громадських об'єднань інвалідів пострадянських держав. Такі Форуми відбулися: в Одесі - 2007, 2009-2012 рр., в м. Алмати - 2008, 2014 рр., в Мінську – 2013 р., в Тбілісі - 2015 р. Крім того, МСОІ здійснює міжнародну діяльність за межами регіону пострадянського простору. Встановлюються нові контакти і здійснюється співпраця з неурядовими організаціями інвалідів з інших країн світу, перш за все – з країнами ЄС. Серед таких прикладів слід відмітити всіляку підтримку вітчизняних ініціатив у цій сфері Всезагального союзу людей з обмеженими можливостями Німеччини «За самовизначення і гідність» АВіD e.V, Німецького благодійного Фонду «Західно-східні зустрічі» та ін. За сприяння колег з Німеччини в січні 2012 р у Відні (Австрія) на конференції «Zero Projes» відбулася зустріч представників МСОІ з Президентом Європейського Форуму людей з обмеженими можливостями (ЕДФ) та висловлені наміри про тісну співпрацю. Представники МСОІ вперше запрошені (2012 р.) до роботи у Генеральній Асамблеї ЕДФ - організації, яка представляє інтереси 80 мільйонів осіб з обмеженими можливостями з країн ЄС. В 2015 р. в

Берліні укладено Договір про співпрацю між МСОІ і ЕДФ, який значно розширює горизонти України щодо спільних дій в сфері соціалізації інвалідів на європейському континенті.

Після вступу в дію Конвенції про права інвалідів в більшості країн світу проводиться робота щодо приведення національного законодавства у відповідність цим документом. Але ці процеси не скрізь і не завжди однаково ефективні. Не всі країни пострадянського простору ратифікували як саму Конвенцію, так і факультативний протокол до неї. Є випадки формального ставлення представників державних інститутів до прав людей з інвалідністю. Нерідко бюрократично затягуються процеси реформування національного законодавства в цій сфері. Гальмується практичне впровадження стандартів, проголошених Конвенцією. Передбачені Конвенцією офіційні доповіді, які подаються державами в ООН, не завжди збігаються з реальним станом справ, в той час, як об'єктивні альтернативні доповіді не скрізь знаходять схвалення з боку державних інститутів.

Отже, міжнародне співробітництво громадських організацій в сфері захисту прав інвалідів у формі МСОІ, як неурядової організації незалежних пострадянських держав, побудованої на інтеграційних принципах і добровільних засадах, дозволило вийти на новий, більш високий рівень такої взаємодії - європейський. Останнє особливо важливо, адже відтепер захист прав інвалідів, як соціально найбільш вразливої частини населення, а також перспектива їх повноцінної соціалізації в кожній з країн-учасниць (включаючи Україну) є предметом колективної відповідальності держав, причетних до всієї системи міжнародних договорів, виконання яких підпорядковане реалізації єдиних для всього світу гуманістичних принципів Конвенції ООН «Про права інвалідів».

Висновки. У сучасних науково-методичних підходах до державної підтримки зайнятості людей з обмеженими фізичними можливостями спостерігається тенденція переходу від медичної моделі реабілітації людей з інвалідністю до моделі професійної реабілітації особистості, орієнтованої на її здібності та прагнення до активної участі у суспільному житті, тобто до моделі соціалізації особистості. Цей підхід сприяє зміцненню трудового потенціалу національного господарства, який нині зазнає суттєвих втрат через низку об'єктивних та суб'єктивних причин, серед яких вагоме місце займає зростаюча інвалідизація населення працездатного віку. Проте перехід до моделі комплексної соціалізації людей з інвалідністю не можливий без впровадження соціальних інновацій в цій сфері. Україна вже має

певний практичний досвід втілення таких інновацій за напрямками: утворення державних Центрів сприяння соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями; формування творчих, наукових і професійних Союзів інвалідів; розвиток міжнародного співробітництва у сфері реалізації прав інвалідів. Проте така діяльність носить фрагментарний характер і не підпорядкована реалізації національної стратегії соціалізації інвалідів, розробка якої нині є вимогою часу, як з точки зору внутрішньої ситуації в Україні, так і з точки зору необхідності дотримуватися взятих державою обов'язків перед міжнародною спільнотою та з огляду на принципи Конвенції ООН у цій сфері.

Література.

1. Сприяння інтеграційній політиці та послугам для людей з інвалідністю в Україні. Підсумковий звіт Програми ПРООН. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ud.org.ua/images/pdf/Final_Report_on_the_models_of_job_support_and_coaching_Ukr_fin.pdf
2. **Becker Gary S.** Human Capital. N.Y.: Columbia University Press, 1964, p. 124.
3. **Shultz T.** Journal of Political Economy, Oct. 1964, p. 454.
4. **Грیشнова О.** Людський капітал: формування у системі освіти і професійної підготовки / **О. Грیشнова.** — В.: Т-во «Знання», КОО, 2001. — 254 с.
5. **Семикіна М.В.** Мотивація ефективної зайнятості: проблеми, тенденції, вибір стратегії. [Монографія] / **М.В. Семикіна, Н.А. Іщенко, М.О. Родіонова.** — Кіровоград: КОД, 2009. — 200 с.
6. **Семикіна А.В.** Капіталізація продуктивних здібностей людей похилого віку: пошук соціальних інновацій / **А.В. Семикіна** // Фінансовий простір. — 2013. — № 4 (12). — С. 224-230.
7. **Заярнюк О.В.** Зарубіжний досвід сприяння зайнятості інвалідів / **О.В. Заярнюк** // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. — 2011. — Вип. 20, Ч. II. — С. 81-86.
8. **Дерев'янюк С.** Соціально-економічне становище інвалідів в Україні та проблеми їх соціального захисту за умов трансформаційної економіки / **С. Дерев'янюк** // Україна: аспекти праці. — 2005. — № 4. — С. 12-16.
9. **Набагова О.О.** Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти / **О.О. Набагова** // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. — 2011. — № 6. — С. 58-66.
10. **Докторович А.Б.** Социальные инновации и развитие трудового потенциала стран СНГ / **А.Б. Докторович** // Матер. 1-го инновац. форума СНГ «Международное инновационное развитие и инновационное сотрудничество». — 2006. — С. 241-245.

11. **Яковец Ю.** Многоликость инноваций / **Ю. Яковец** // Эпохальные инновации XXI в. – М. : Экономика, 2004. – С. 9-19.

12. **Бойко-Бойчук Л.В.** Поняття «соціальна інновація»: типи визначень, приклади застосування / **Л.В. Бойко-Бойчук** // Наука та інновації. – 2009. – Т. 5. – № 3. – С. 94-99.

13. **Москалев И.Е.** Методы качественного моделирования инновационных социальных процессов [Электронный ресурс] / **И.Е. Москалев.** – Режим доступа : <http://spkurdyumov.narod.ru/moskil.htm>

14. **Федулова Л.І.** Соціальні інновації в системі соціально-економічних відносин [Електронний ресурс] / **Л.І. Федулова.** – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf

References.

1. Modeli pidtrymky zainiatosti ta suprovodu na robochomu misti dlia liudei z invalidnistiu v krainakh YeS. Spilna Prohrama PROON, YuNISEF, VOOZ, MOP «Spryannia intehratsiunii politytsi ta posluham dlia liudei z invalidnistiu v Ukraini». [Models employment support and support in the workplace for people with disabilities in the EU. Joint UNDP, UNICEF, WHO, ILO «Promoting integration policy and services for people with disabilities in Ukraine»]. *Pidsumkovyi zvit – Final Report*. Retrieved from http://ud.org.ua/images/pdf/Final_Report_on_the_models_of_job_support_and_coaching_Ukr_fin.pdf [in Ukrainian].

2. **Becker Gary S.** Human Capital. N.Y.: Columbia University Press, 1964, p. 124.

3. **Shultz T.** Journal of Political Economy, Oct. 1964, p. 454.

4. **Hrishnova O.** (2001) *Lidskyi kapital: formuvannia u systemi osvity i profesiinoy pidbotovky* [Human capital: formation in education and training]. Vinnitsa: Znannia, p. 254 [in Ukrainian].

5. **Cemykina M.V.** (2009) *Motyvatsiia efektyvnoyi zainiatosti: problemy, tendentsii, vybir stratehii*. [Motivation of effective employment: issues, trends, strategy selection]. Kirovohrad: KOD, p. 200 [in Ukrainian].

6. **Semykina A.V.** (2013) Kapitalizatsiia produktyvnykh zdibnostei liudei pokhyloho viku: poshuk sotsialnykh innovatsii [The capitalization of the productive capacity of older people: search social innovation]. *Finansovyi prostir -- Financial space*, No 4 (12), pp. 224-230 [in Ukrainian].

7. **Nabatova O.O.** (2011) Sotsialni innovatsii: poniattia, vydy, subiekty [Social Innovation: concept, types, agents]. *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise*, No 6, pp. 58-66 [in Ukrainian].

8. **Doktorovych A.B.** (2006) Sotsyalnie innovatsii v razvitiu trudovogo potentsiala stran SNG [Social Innovations and Development of Labor Potential of CIS Countries]. *Mater. 1-go innovac. foruma SNG «Mezhdunarodnoe innovacionnoe razvitiie i innovacionnoe sotrudnichestvo» — mater. 1st. innovation Forum CIS «International innovative development and innovative cooperation»*. pp. 241-245 [in Russian].

9. **Jakovec Ju.** (2004) Mnogolikost' innovacij [Multifaceted Innovations]. *Epochal'nye innovacii XXI v. — Epochal Innovations of the 21st Century*. Moscow: Ekonomika, pp. 9-19 [in Russian].

10. Sociologicheskij slovar' [Sociological dictionary]. *mirslovarei.com*. Retrieved From http://mirslovarei.com/content_soc/INNOVACII-SOCIALNYE-11377.html [in Russian].

11. **Boiko-Boichuk L.V.** (2009) Poniattia «sotsialna innovatsiia»: typy vyznachen, pryklady zastosuvannia [Concept of «social innovation»: the types of definitions, examples of use]. *Nauka ta innovatsii – Science and Innovation*, Vol. 5, No 3, pp. 94-99 [in Ukrainian].

12. **Moskalev I.E.** (2010) *Modelirovanie social'nyh processov [Modeling of social processes]*. Moscow: Ekonomicheskaja literatura [in Russian].

13. **Moskalev I.E.** Metody kachestvennogo modelirovanija innovacionnyh social'nyh processov [Methods of qualitative modeling of innovative social processes]. *spkurdyumov.narod.ru*. Retrieved From <http://spkurdyumov.narod.ru/moskil.htm> [in Russian].

14. **Fedulova L.I.** Sotsialni innovatsii v systemi sotsialno-ekonomichnykh vidnosyn [Social innovation in the social and economic relations]. *nbuv.gov.ua*. Retrieved From www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf [in Ukrainian].

15. **Zaiarniuk O.V.** (2011). Zarubizhnyi dosvid spryannia zainiatosti invalidiv [Foreign experience of promoting employment of disabled]. *Naukovi pratsi Kirovogradskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu. Ekonomichni nauky – Proceedings of Kirovograd National Technical University. Economics*, Vol. 20, Pt. II [in Ukrainian].

16. **Derevianko S.** (2005) Sotsialno-ekonomichne stanovyshche invalidiv v Ukraini ta problemy yikh sotsialnoho zakhystu za umov transformatsiinoi ekonomiky [Socio-economic situation of disabled people in Ukraine and the problems of social security in the conditions of transformation economy]. *Ukraina: aspekty pratsi — Ukraine: aspects of labor*, No 4, pp. 12-16 [in Ukrainian].

Анотація.

Гонта О.І., Мельник О.Г. Соціальні інновації в організаційно-економічному забезпеченні реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями.

Розглянуті проблеми соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями в Україні. Запропоновано впровадження соціальних інновацій в систему забезпечення реабілітації інвалідів працездатного віку з урахуванням досвіду ЄС. Визначені мотиваційні чинники соціальних інновацій в сфері переходу від моделі медичної реабілітації до комплексного відновлення професійних навичок та соціальних функцій людей з обмеженими можливостями. Акцентовано увагу на процесах реформування системи соціального захисту інвалідів на основі впровадження організаційно-економічних інновацій за напрямками: формування Державних Центрів сприяння соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями; утворення творчих, наукових і професійних

Союзів інвалідів, а також подальшого розвитку міжнародного співробітництва у сфері реалізації прав інвалідів.

Ключові слова: *соціалізація людей з обмеженими фізичними можливостями, соціальні інновації, мотиваційні чинники соціальних інновацій, професійна реабілітація інвалідів працездатного віку, міжнародне співробітництво у сфері захисту прав інвалідів.*

Аннотація.

Гонта Е.И., Мельник А.Г. Социальные инновации в организационно-экономическом обеспечении реабилитации людей с ограниченными физическими возможностями.

Рассмотрены проблемы социализации людей с ограниченными физическими возможностями в Украине. Предложено внедрение социальных инноваций в систему обеспечения реабилитации инвалидов трудоспособного возраста с учетом опыта ЕС. Определены мотивационные факторы социальных инноваций в области перехода от модели медицинской реабилитации к комплексному восстановлению профессиональных навыков и социальных функций людей с ограниченными возможностями. Акцентировано внимание на процессах реформирования системы социальной защиты инвалидов на основе внедрения организационно-экономических инноваций по направлениям: формирование государственных Центров содействия социализации людей с ограниченными физическими возможностями; образования творческих, научных и профессиональных Союзов инвалидов, а также дальнейшего развития международного сотрудничества в сфере реализации прав инвалидов.

Ключевые слова: *социализация людей с ограниченными физическими возможностями, социальные инновации, мотивационные факторы социальных инноваций, профессиональная реабилитация инвалидов трудоспособного возраста, международное сотрудничество в сфере защиты прав инвалидов.*

Abstract.

Gonta O.I., Melnik A.G. Social innovations in organizational and economic support for rehabilitation of people with disabilities.

The article deals with the problems of socialization of people with disabilities in Ukraine. Proposed introduction of social innovation in the system to ensure the rehabilitation of working-age people with disabilities, taking into account the EU experience. Defined the motivational factors of social innovations in the field of transition from the model of medical rehabilitation to complex restoration of professional skills and social functions of people with disabilities. Attention is focused on the processes of reforming the system of social protection of disabled people on the basis of the introduction of organizational and economic innovations in the areas of: the formation of state centers to promote the socialization of people with disabilities; Creation of creative, scientific and professional Unions of disabled people, as well as further development of international cooperation in the sphere of realization of the rights of disabled people.

Key words: *socialization of people with disabilities, social innovations, motivational factors of social innovations, professional rehabilitation of disabled people of working age, international cooperation in the field of protection of the rights of disabled people.*